

3. Ανάπτυξη και Προσδιορισμός Κοινού Οράματος, Προτεραιοτήτων και Στόχων

Η διαμόρφωση ενός κοινού οράματος και προτεραιοτήτων είναι οι ακρογωνιαίοι λίθοι κάθε ΣΒΑΚ. Το όραμα είναι μια σημαντική ποιοτική περιγραφή του επιθυμητού μέλλοντος για την πόλη και την κινητικότητα σε αυτήν, το οποίο στη συνέχεια εξειδικεύεται σε συγκεκριμένες προτεραιότητες που λειτουργούν ως άξονες κατεύθυνσης για τις προτεινόμενες αλλαγές και μέτρα του ΣΒΑΚ. Τα δύο αυτά (όραμα και προτεραιότητες) αποτελούν τη βάση για όλα τα επόμενα βήματα, δηλαδή για τον καθορισμό δεικτών, μετρήσιμων στόχων και πακέτων μέτρων.

Το όραμα έχει ως κύριο στόχο να απαντήσει με συνοπτικό, αλλά ελκυστικό, τρόπο, σε δύο κύρια ερωτήματα: *Σε τι είδους πόλη θέλουμε να ζήσουμε; Πώς η πόλη μας θα διαφέρει από άλλες πόλεις;*

Το όραμα παρέχει μια ποιοτική περιγραφή του επιθυμητού μέλλοντος αναφορικά με την αστική κινητικότητα (και όχι μόνο) για αυτό απαιτείται να επαναφέρει τις μεταφορές στο ευρύτερο πλαίσιο της αστικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής και ανάπτυξης της πόλης. Με άλλα λόγια, πρέπει να αποδίδει με εύγλωττο τρόπο το πώς μπορούν οι μεταφορές να συμβάλουν σε ένα θετικό μέλλον συνολικότερα για την πόλη. Το όραμα θα πρέπει να αναπτυχθεί λαμβάνοντας υπόψη όλους τους άξονες πολιτικής τους οποίους επιδιώκει να συγκεράσει, ιδίως εκείνους που αφορούν τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό, την οικονομία, το περιβάλλον, την ενέργεια, την κοινωνία, την υγεία, την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής συνολικότερα.

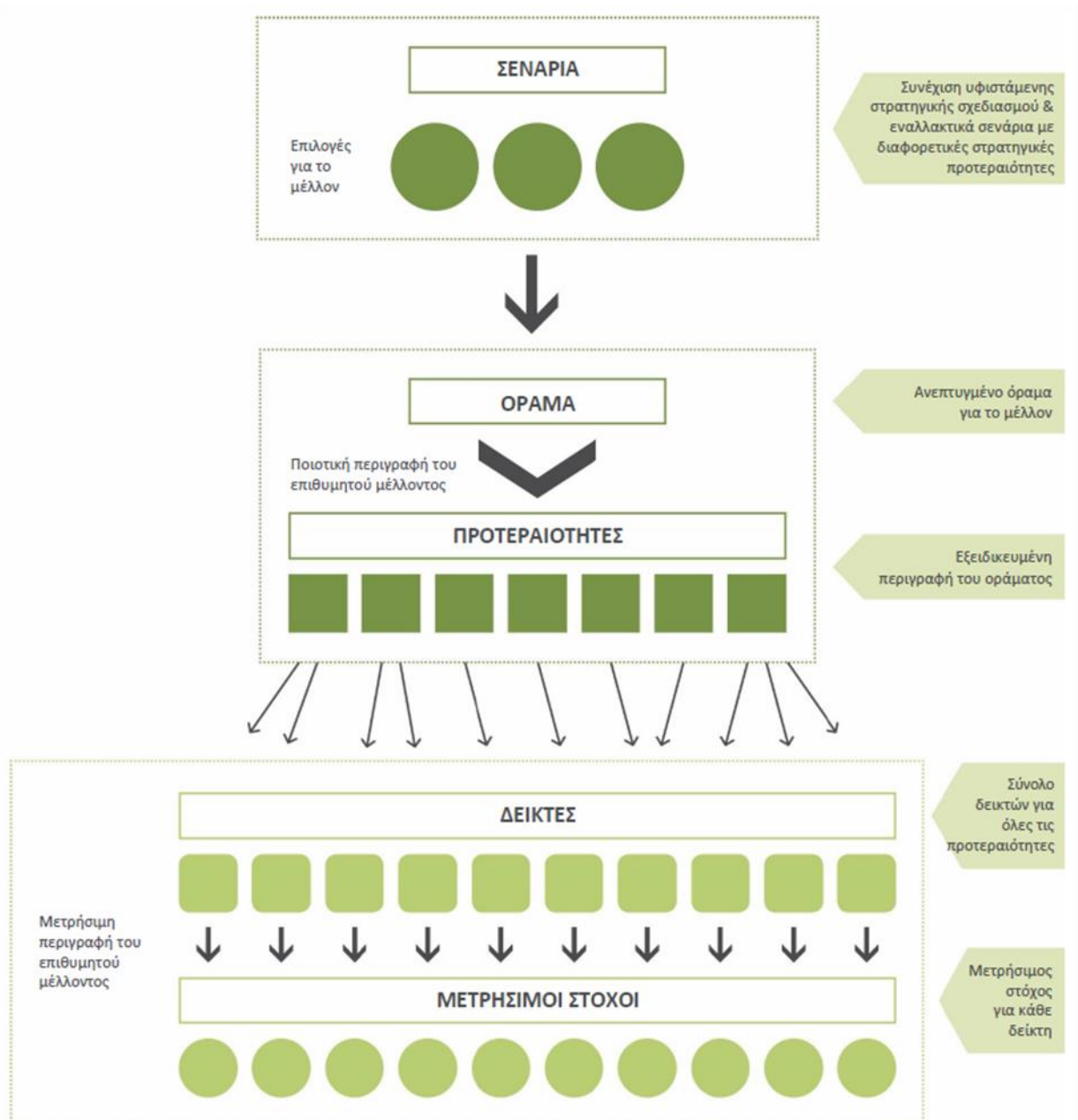
Για να επιτευχθεί η ευαισθητοποίηση των πολιτών και η ευρεία αποδοχή του οράματος, οι πολίτες και οι φορείς θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία διαμόρφωσης του οράματος και των προτεραιοτήτων. Για αυτό και στο πλαίσιο της εκδήλωσης διαβούλευσης του συγκεκριμένου σταδίου του ΣΒΑΚ προβλέφθηκε ένα εργαστήριο ειδικά για το σκοπό αυτό.

Για την ανάπτυξη του Οράματος και την εξειδίκευσή του:

- ⇒ σε Προτεραιότητες (αλλιώς «Ποιοτικοί» ή «Γενικοί» Στόχοι)
- ⇒ σε Μετρήσιμους Στόχους (αλλιώς «Ποσοτικοί» ή «Επιμέρους» ή «Ειδικοί» Στόχοι)
- ⇒ σε Μέτρα (αλλιώς «Προτάσεις»)

ακολουθείται μια σταδιακή διαδικασία παράλληλων (αλλά με αλληλεπίδραση μεταξύ τους) τεχνικών επεξεργασιών, κοινωνικών διαβουλεύσεων και πολιτικών αποφάσεων, προκειμένου να επιτευχθεί η αναγκαία κατανόηση από όλους σχετικά με τη μεθοδολογία και τις αρχές με τις οποίες καταστρώνεται η Στρατηγική του ΣΒΑΚ. Δεν είναι υποχρεωτικό όλες οι πλευρές να έχουν λόγο σε όλα τα στάδια της συγκεκριμένης διαδικασίας, αλλά είναι σημαντικό τουλάχιστον να γνωρίζουν τη διαδικασία και σε ποια στάδια αυτής μπορούν να τοποθετηθούν.

Στο παρακάτω σχήμα των Ευρωπαϊκών Οδηγιών Εκπόνησης ΣΒΑΚ του ELTIS, όλη αυτή η διαδρομή, από τα Σενάρια και το Όραμα μέχρι τους μετρήσιμους Στόχους, παρουσιάζεται ανάγλυφα.

Εικόνα 3-1: Η διαδικασία μετάβασης από τα Σενάρια στους Μετρήσιμους Στόχους³⁴

Δίνοντας ένα απλοϊκό αλλά χαρακτηριστικό παράδειγμα θα μπορούσαμε να πούμε ότι εάν το Όραμα μιας πόλης είναι «Θέλουμε μια πόλη με καθαρό αέρα, χωρίς θόρυβο, και με χαμηλή κατανάλωση ενέργειας», τότε οπωσδήποτε ακολουθεί η αντίστοιχη προτεραιότητα, ο σχετικός δείκτης και ένας ενδεικτικός μετρήσιμος στόχος ως εξής:

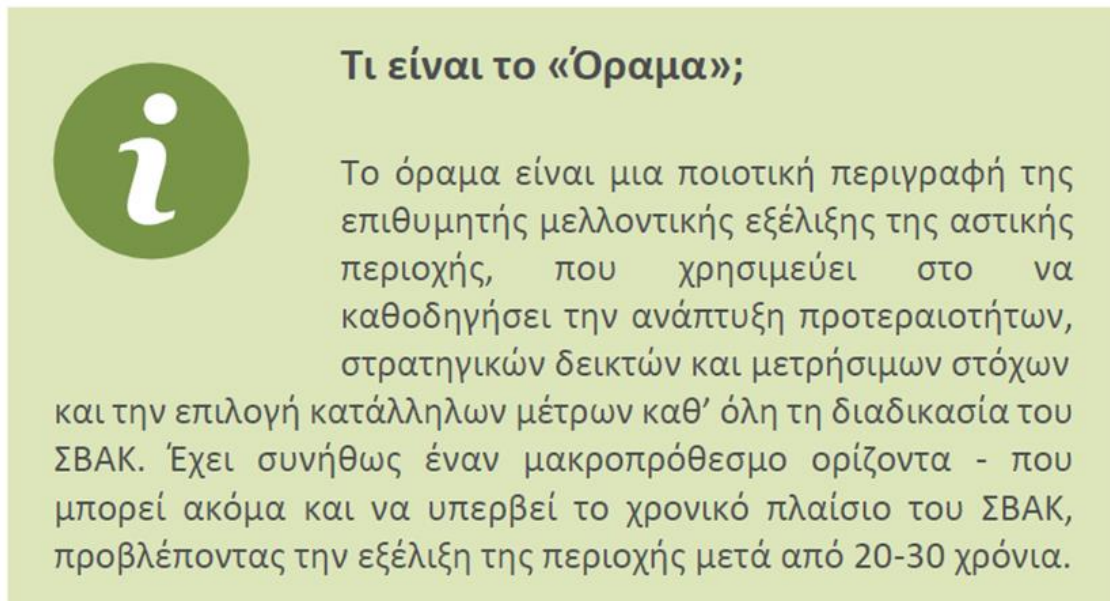
³⁴ Πηγή: ELTIS, Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Ανάπτυξη και Υλοποίηση ενός Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, Δεύτερη Έκδοση, υπεύθυνος έκδοσης: Rupprecht Consult, έτος έκδοσης: 2019, υπεύθυνος μετάφρασης στα ελληνικά: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, έτος μετάφρασης: 2021

Παράδειγμα

ΟΡΑΜΑ	Θέλουμε μια πόλη με καθαρό αέρα, χωρίς θόρυβο, και με χαμηλή κατανάλωση ενέργειας
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	Ενίσχυση της χρήσης του ποδηλάτου
ΔΕΙΚΤΗΣ	Ποσοστό μετακινούμενων με ποδήλατο
ΜΕΤΡΗΣΙΜΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	Αύξηση κατά 10% των μετακινούμενων με ποδήλατο σε 10 έτη

Εικόνα 3-2: Παράδειγμα εξειδίκευσης του οράματος σε προτεραιότητες, δείκτες και στόχους
Πηγή: CIVINET Greece-Cyprus, 2022

3.1 Διατύπωση Κοινού Οράματος

Εικόνα 3-3: Το Όραμα των ΣΒΑΚ όπως ορίζεται από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες Εκπόνησης ΣΒΑΚ του ELTIS³⁵

Για τη διατύπωση του Οράματος του ΣΒΑΚ του Δήμου Αγίου Δημητρίου εξετάστηκαν αντίστοιχα «οράματα» επιτυχημένων ΣΒΑΚ ευρωπαϊκών πόλεων, όπως επίσης και «οράματα» από τις τομεακές πολιτικές του Δήμου, όπως π.χ. αυτής που εκφράζεται από το ΣΔΑΕΚ.

ΟΡΑΜΑΤΑ ΣΒΑΚ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ:

BRISTOL: *«The vision of the SUMP is to promote sustainable travel to and through the BTQEZ, ensuring that the area is an attractive place to live, work and enjoy.»*

BUDAPEST urban development concept: *«Budapest is a liveable attractive capital city with a unique character and is a respected member of the European network of cities as the innovative economic and cultural centre of the country and the city region.»*. General goal of transport: *“The transport system of Budapest should improve the competitiveness of Budapest and its region and contribute to a sustainable, liveable, attractive and healthy urban environment.»*

MALMO: *Walking, cycling and public transport are the first choice for all who work, live or visit in Malmö. These travel choices, together with efficient and environmentally friendly freight and car traffic, are the basis of the transport system in our dense and sustainable city - a transport system designed for the city, and for its people.*

THESSALONIKI: *The metropolitan area of Thessaloniki deserves a modern and sustainable transport system that connects people to the city. The connection to the city is not limited to providing convenient, fast, secure and affordable travel, but extends to ensuring quality in natural, built and social environment. Urban transport is a product of collaboration between all stakeholders associated with the city towards a single system of urban and suburban transport & travel linking citizens and regions in ways that support the economy, environment and quality of life.*

³⁵ Πηγή: ELTIS, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Ανάπτυξη και Υλοποίηση ενός Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας*, Δεύτερη Έκδοση, υπεύθυνος έκδοσης: Rupprecht Consult, έτος έκδοσης: 2019, υπεύθυνος μετάφρασης στα ελληνικά: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, έτος μετάφρασης: 2021

YORK: *To enable everyone to undertake their activities in the most sustainable way and to have a transport system that:*

- *Has people walking, cycling and using public transport more;*
- *Makes York easier to get around with reliable and sustainable links within its own area, to adjacent areas and cities and the rest of the UK;*
- *Enables people to travel in safety, comfort and security, whatever form of transport they use;*
- *Provides equal access to opportunities for employment, education, training, good health and leisure for all, and*
- *Addresses the transport-related climate change and local air quality issues in York.*

VIENNA: *Mobility in Vienna should be fair, healthy, compact, eco-friendly, robust and efficient.*

Για να γίνει προσέγγιση του Οράματος του ΣΒΑΚ του Δήμου Αγίου Δημητρίου, δεδομένου ότι πρόκειται για μια στρατηγικού και αξιακού περιεχομένου διατύπωση, αρχικά έγινε καταγραφή των προκλήσεων που καλείται ο Δήμος να αντιμετωπίσει την περίοδο αναφοράς του ΣΒΑΚ (2022-2032). Οι προκλήσεις αυτές σε ένα επίπεδο προσέγγισης που ξεπερνά τα όρια του Δήμου συνδέονται άμεσα με τις «κρίσεις» που αντιμετωπίζει ο Δήμος σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Οι κρίσεις αυτές είναι, κατά κύριο λόγο η κλιματική, η πολιτική, η υγειονομική, η οικονομική και η κοινωνική.

Η κλιματική κρίση είναι μια παγκόσμια κρίση που στην παρούσα φάση έχει αρχίσει να εμφανίζει τις πρώτες ορατές και μετρήσιμες επιπτώσεις της, προκαλώντας στις πόλεις καιρικά φαινόμενα, που σε προηγούμενες δεκαετίες, δεν εμφανίζονταν καθόλου ή εμφανίζονταν με πολύ πιο ήπιο τρόπο.

Η πολιτική κρίση δεν αφορά τοπικά μόνο τον Δήμο, αλλά προέρχεται από το εθνικό επίπεδο, ενδεχομένως και από την παγκόσμια περιρρέουσα κατάσταση. Δεν σχετίζεται, τόσο με τις πολιτικές δεξιότητες και τα επιτεύγματα της παρούσας Δημοτικής Αρχής, όσο κυρίως με δομικά στοιχεία του πολιτεύματος, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, και με το επίπεδο εμπάθυνας της δημοκρατίας, όταν αυτό αφορά πολιτικές και έργα που σχετίζονται με το τοπικό επίπεδο.

Η υγειονομική κρίση στην παρούσα συγκυρία της (μετά)πανδημίας, είναι επίσης μια παγκόσμια κρίση με πολύ συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν κατά κύριο λόγο τις μεταφορές. Πριν την πανδημία (COVID-19), ωστόσο, μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι η δημόσια υγεία βαλλόταν εξίσου από τις επιπτώσεις των μεταφορών στον ατμοσφαιρικό αέρα, στο περιβάλλον, τη ψυχική υγεία, την καθιστική ζωή, τα τροχαία ατυχήματα, κτλ. Επομένως, η υγειονομική κρίση που σχετίζεται με τις μεταφορές έχει πολλαπλές διαστάσεις και δεν συνδέεται αποκλειστικά με την πανδημία.

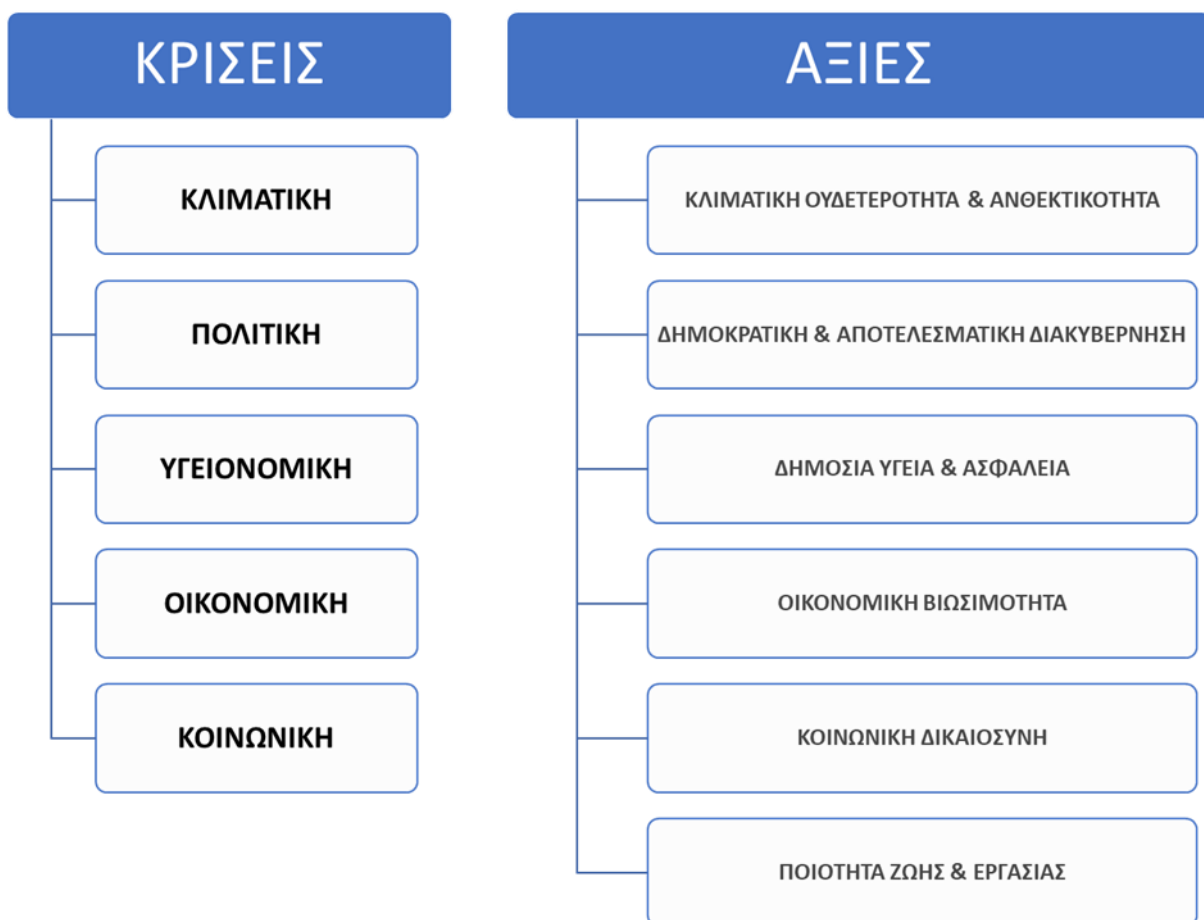
Η οικονομική κρίση, ενώ εμφανίστηκε στην Ελλάδα σε προηγούμενες δεκαετίες (2009), ξεκίνησε σε παγκόσμιο επίπεδο 1-2 χρόνια νωρίτερα, αλλά επίσης γίνεται η θεώρηση ότι σε εθνικό επίπεδο δεν έχει ξεπεραστεί και επηρεάζει ακόμα τη λειτουργία των Δήμων και του τομέα των μεταφορών.

Η κοινωνική κρίση που υπάρχει στην Ελλάδα συνδέεται κυρίως με ζητήματα διακρίσεων αναφορικά με το φύλο, τις σεξουαλικές προτιμήσεις, το έθνος, τη θρησκεία, τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά κτλ. Είναι μια κρίση που βρίσκεται σε μεγάλη ένταση την τελευταία περίοδο και πυροδοτεί σημαντικές εξελίξεις.

Αν γίνει η θεώρηση, λοιπόν, ότι οι κυριότερες προκλήσεις του ΣΒΑΚ είναι οι κρίσεις που αντιμετωπίζει ο Δήμος, ενταγμένος σε ένα εθνικό και ένα παγκόσμιο πλαίσιο, ο τρόπος για να διαχειριστεί ο Δήμος τις κρίσεις αυτές μέσα από το ΣΒΑΚ είναι η πρόταξη κάποιων αξιών, διαμέσου των οποίων θα χαράξει στη συνέχεια προτεραιότητες και στόχους. Οι αξίες αυτές αποτυπώνονται στο ακόλουθο διάγραμμα, περίπου σε αντιστοιχία με τις κρίσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω και επιχειρώντας να συμπυκνωθούν κατά το δυνατόν σε ένα όραμα που θα αποτελείται από δύο το πολύ παραγράφους και θα λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Δήμου, όπως διατυπώνονται στη Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης Κινητικότητας του ΣΒΑΚ, γίνεται η παρουσίαση του αρχικού η Οράματος προς την Ομάδα ΣΒΑΚ του Δήμου και τη Δημοτική Αρχή.

Το όραμα αυτό τίθεται στην κρίση της Ομάδας ΣΒΑΚ του Δήμου και της Δημοτικής αρχής, ενώ επίσης τέθηκε στην κρίση των πολιτών και των φορέων μέσω της σχετικής Εκδήλωσης Διαβούλευσης.

Εικόνα 3-4: Κρίσεις και αξίες για τη διατύπωση του Οράματος του ΣΒΑΚ
Πηγή: CIVINET Greece-Cyprus, 2022

Εικόνα 3-5: Η πρόταση για το όραμα του ΣΒΑΚ Δήμου Αγίου Δημητρίου
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, 2022